

khắc-khổ đến như thế... Sở-dĩ phải khắc-khổ là muốn cho kỹ và hay.. Sở-dĩ muốn cho kỹ và hay, là bởi tự tính tôi chót-nhả... Sở-dĩ tôi chót-nhả, là vì tôi đã hiểu thấu... Sở-dĩ tôi hiểu thấu, là vì tôi vốn vô-vị.. Tôi vốn vô-vị, ấy vẫn là cách tiêu-khiển của tôi... Chứ nào tôi có kể gì người sau này biết có tôi hay không biết có tôi ! Trời ơi ! Vì thế mà tôi muốn thiết-tha khóc cái người xưa có tài-năng trí-thức gấp mười lần tôi ! Thế nhưng tôi lại không biết là ai. Cho nên tôi đem văn họ mà phê-bình và in ra đời. Tôi phê, tôi in tập này, để thay làm tiếng khóc, khóc con người ấy... Nhưng tôi tha-thiết khóc người xưa, thì nào có phải tôi tha-thiết khóc người xưa, đó lại là một cách tiêu-khiển của tôi...

KIM-THÁNH-THÁN

(Bản dịch của Nhượng-Tống)

trong Tây Sương Ký

Có nhiều nơi biên-giả sửa đổi
câu văn cho trôi chảy hơn

* * *

LỜI BÀN :

Bản ngang tán đọc, cột rời mờ, mờ rời cột, xáo trộn cò kim, kim cò đồ đồn làm một khối... Một thứ u-mặc đặc-biệt, mùi-vị hư-vô bàng-bạc khắp bài với điệp khúc : «*nước trời, mây cuốn, gió thoảng, chớp nhoáng mà đi mất cả*».. và «*cũng chỉ là một sự tiêu-khiển mà thôi*»... Rõ là giọng trào lộng của Trang-Châu, một lối u-mặc thương-thừa. Tháo nào ông chẳng sấp Trang-Từ vào hàng đệ nhất tài-tử của Trung-hoa ! Cần đọc thật kỹ mới nhận thấy rõ câu «*đề tiêu giai phi*» của cò nhọn. Có thể nói, trong nền văn-học u-mặc thương-thừa của Trung-hoa sau Trang-Châu, chưa thấy có một tay cự-phách nào lỗi-lạc hơn Thánh-Thán.

Có người không quen với lối hành-văn lê-thê dài-dòng bản xuôi tán ngược này cho là tẻ nhạt. Nhưng có lối văn lê-thê điệp-khúc này mới nói lên được cái lê-thê tẻ-nhạt và vô-lý của đời người.. Văn u-mặc phải có vẻ già-vờ và đần-độn, đem cái có mà biến thành không, đem cái không mà tạo ra có. Trước đây có rói : «*văn u-mặc... nói một đằng nghĩ một ngã, giả-vờ nói thuận là để nói nghịch, nói nghịch là để nói thuận, nói ít là để nói nhiều, hoặc nói huyền-thiên để rồi không nói gì cả*» Ở đây, Thánh-Thán «*nói huyền-thiên, để rồi không nói gì cả*» ! Khi bắt đầu vào đề, ông đã viết : «*Có người hỏi Thánh-Thán rằng : Tại sao lại phê-bình và cho in Tây-sương-Ký ?* »... Một cách đi-dôm, ông tự trả lời : «*Trời ơi ! Tôi cũng không biết là tại sao?* » Thật là tuyệt-diệu. Có hiểu nổi câu văn u-mặc tôi thương-thừa này, mới có thể tiếp-tục đọc suốt bài này, bằng như bất cứ việc gì cũng tìm cách phân-tích, cắt-nghĩa và hợp-lý-hóa việc làm của mình thì đọc-văn Thánh-Thán chả thú-vị gì cả !

* * *